

ADLERIETIŠKAS JUDĖJIMAS LIETUVOJE 1990–2002 METAIS: NUO DRUSKININKŲ “DARNOS” MOKYKLOS IKI INDIVIDUALIOSIOS PSICHOLOGIJOS INSTITUTO

Eglė Zubienė

*Lietuvos Individualiosios psichologijos draugija
Individualiosios psichologijos institutas, Lietuva
Vš.Į. “Panevėžio ligoninė”, psichologė*

1989-ųjų metų rugpjūčio 23-iosios Baltijos kelias parodė: mes esame. Niekas negali nugalėti Tautos, einančios į nepriklausomybę. 1990-ųjų metų Kovo 11-oji paskelbė: Lietuvos valstybė yra!

Atkurta nepriklausomybė atnešė laisvę, džiaugsmą, viltį ir netikrumą. Dideli pasikeitimai – nežinomybė ir pasimetimą, naujas galimybes ir tikslus. Lietuvos psichologinė bendruomenė ėmė ruoštis naujai iškilusių problemų sprendimui.

A. Adlerio, vieno žymiausių XXa. psichologų, pasekėjai Lietuvoje jau nuo pirmųjų nepriklausomybės metų darė didelę įtaką psichologijos mokslo vystymuisi, demokratinių santykių kūrimui, įvairių profesinių, socialinių, amžiaus žmonių grupių švietimui, mokymui ir asmenybės augimui. Pirmasis žingsnis buvo žengtas, kai gavių laisvės vėjų pagauta, grupė labai aktyvių ir atsakingų psichologų 1992 metais nusprendė įsteigti mokyklą. Jos tikslas – gerinti tarpasmeninius santykius. “Darnos” mokykla Druskininkuose, Lietuvos Respublikos provincijoje, buvo pirmoji profesionaliosios psichologijos mokykla, kurios tikslas – suaugusiųjų, vaikų bei paauglių psichologinis švietimas, mokymas ir asmenybės ugdymas; mokytojų, psichologų, psichoterapeutų, socialinių darbuotojų profesinis ruošimas ir kvalifikacijos kėlimas; sveiko gyvenimo nuostatų formavimas; tarpkultūrinio bendravimo plėtimas. Šie tikslai, dabar juos vertinant, atrodo pralenkę savo laiką. Psichologai R. Bieliauskaitė, D. Kuzmickienė, Z. Streikus ir kiti suprato: “jei alkstančiam duosi pagautą žuvį, tai jis bus sotus šiandien; jeigu alkstantįjį išmokysi žvejoti, jis bus sotus kiekvieną dieną”. Ši kiniečių patarlė tapo Druskininkų “Darnos” mokyklos motto. Mokykloje savo žinias gilino ir įgūdžius tobulino šimtai Lietuvos psichologų, socialinių darbuotojų, mokytojų, tėvų ir vaikų.

Pirmosios Lietuvoje privačia iniciatyva įkurtos psichologinės mokyklos steigėjus įkvėpė, jiems padėjo – daug minčių sukėlė, praktinę pagalbą suteikė – dalyvavimas tarptautinėse A. Adlerio psichologijos vasaros stovyklose (Olandijoje ir Čekoslovakijoje 1992 ir 1993 me-tais). Ši tarptautinė A. Adlerio psichologinės mokyklos vasaros stovykla (ICASSI) yra įkurta A. Adlerio mokinio ir pasekėjo R. Dreikurso iniciatyva 1963 metais. Jos tikslas – skleisti A. Adlerio mokymą. Programa skirta konsultantams, psichologams, socialiniams darbuotojams, globos ir rūpybos atstovams, mokytojams, verslininkams – visiems, kurie nori suprasti save, tobulinti savo santykius. Ji skirta šeimoms, vaikams ir jaunimui – visiems žmonėms, kurie neabejingi A. Adlerio ir R. Dreikurso psichologinėms mintims. Padrąšinimas, bendradarbiavimas ir pagarba – baziniai A. Adlerio teiginiai, kurie įkvėpė ir kuriais “užsikrėtė” pirmieji Lietuvos atstovai ICASSI vasaros stovyklose. Rasos Bieliauskaitės ir Zenono Streikaus asmeninės iniciatyvos ir entuziazmo bei ICASSI dėstytojų dėka 1992–1996 metais Lietuvoje lankėsi ir vedė seminarus labai įtakingi ir profesionalūs ICASSI mokytojai: Ph.D. Betty Lou Bettner (JAV), Helmut Heuschen (Vokietija), Teo Joosten (Olandija), Ph.D. Eric Mansager (JAV), Ph.D. Michal Popkin (JAV), Dipl. Psych. IAP Ivonne Schurer (Šveicarija). 1993 metais “Darnos” mokykloje Druskininkuose suburta pirmoji mažoji lietuviškoji adlerietiška vasaros stovykla (MINIICASSI), kur seminarą vedė Individualiosios psichologijos klasiko Rudolfo Dreikurso dukra psichologė Ph.D. Eva Dreikurs-Ferguson ir jos vyras Ph.D. G. W. Linden iš Jungtinių Amerikos Valstijų. Stovyklos seminaro tema – “Drausmė ir draugystė klasėje”. Visi šie žmonės – pirmoji kelrodė žvaigždė Lietuvos adlerietiškame judėjime.

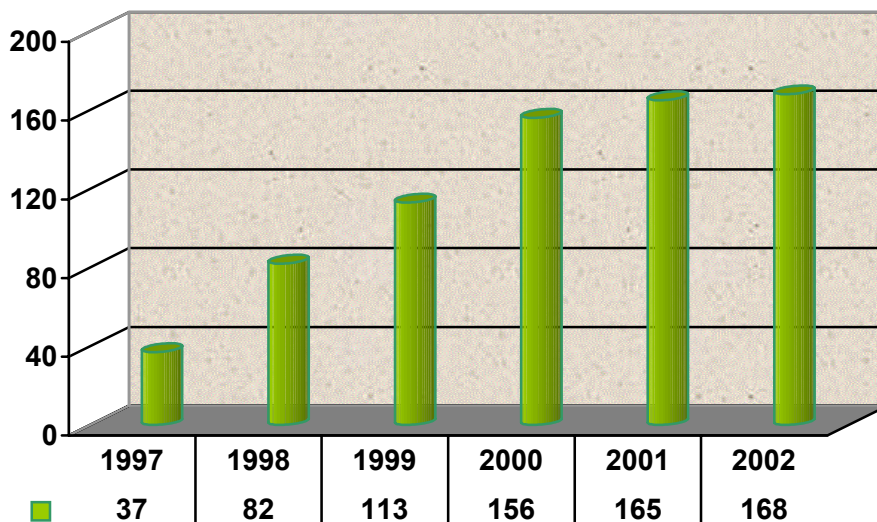
Be jų idėjinės ir materialinės pagalbos sunku įsivaizduoti tolesnį Individualiosios psichologijos minčių augimą Lietuvoje.

Psichologė Edita Briedienė, tolesnio adlerietiškos minties plitimo Lietuvoje iniciatorė, dalyvaudama I. Schurer seminare “Klaidingi elgesio tikslai”, buvo sužavėta ir padrasinta Individualiosios psichologijos idėjų poveikio jėga. 1995 metais ji dalyvavo Maltoje vykusioje vasaros stovykloje. Šios kelionės patyrimas ir išpūdžiai buvo postūmis tolesnei Lietuvos adleriečių bendruomenės kūrimosi raidai. 1996 metų vasarą į ICASSI Anglijoje išvažiavo Rasa Bieliauskaitė, Edita Briedienė ir Eglė Zubienė.

Supratusi bendradarbiavimo poreikį ir išvelgusi vystymosi perspektyvas, norėdama padrasinti besikuriančią bendruomenę, ICASSI taryba nusprendė, kad 1998 metais vasaros stovykla bus organizuojama Lietuvoje. Buvome pripažinti ir padrasinti: mūsų Respublika yra pirmoji ir kol kas vienintelė iširusio tarybinio bloko valstybė, kurioje į tarptautinę A. Adlerio psichologijos vasaros stovyklą susirinko žmonės iš daugiau nei 20 pasaulio šalių.

Anglijoje užsimezges bendradarbiavimas su šveicarų profesionaliosios A. Adlerio mokyklos psichologais paskatino užsienio profesionalų susidomėjimą ir pagalbą Lietuvai. 1997 metų balandžio mėnesį šveicarė Nani Wirth Panevėžyje vedė Tėvų grupę. Į šį seminarą susirinko dauguma Lietuvos psichologų, kurie buvo susidomėję A. Adlerio, jo pasekėjų mo-kymu ir kurie jautė poreikį skleisti ir populiarinti IP idėjas, burti įvairių sričių profesionalus, savo veiklą grindžiančius Individualiosios psichologijos teorija ir taikančius jos metodus. 1997 metų balandžio mėnesio 8 dieną dvidešimt IP entuziastų steigiamajame susirinkime nusprendė įkurti Lietuvos Individualiosios psichologijos draugiją. Nani yra draugijos krikštamotė, nes dalyvavo steigiamajame susirinkime. Pirmąja prezidente buvo išrinkta Edita Briedienė. Draugijos įkūrimas – naujas puslapis adlerietiškos minties vystymesi Lietuvoje. Šiuo metu Lietuvos Individualiosios psichologijos draugija vienija apie 160 aktyvių lietuvių, kurie savo tiesioginiame darbe – mokyklose, vaikų darželiuose, ligoninėse, visuomeninėse bendruomenėse, šeimose ir t. t. – taiko Individualiosios psichologijos žinias. (Lentelėje pateikti skaičiai, rodantys draugijos narių skaičiaus augimą).

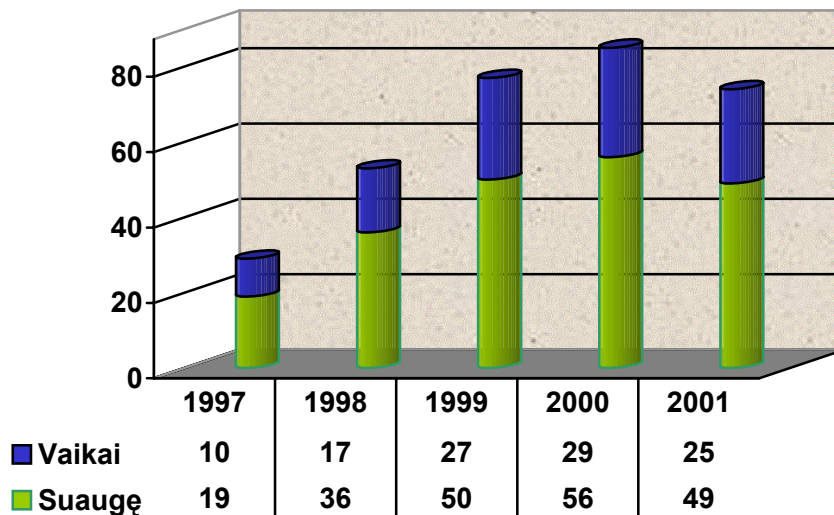
1 lentelė. LIPD narių skaičiaus augimas 1997-2002 m.

Tarptautinių vasaros stovyklų, kuriose puikiai derinami mokymosi ir lygiaverčio bendravimo poreikiai, idėja labai sužavėjo jose dalyvavusias Editą Briedienę ir Eglę Zubienę. Jos labai norėjo, kad tą nepakartojamą jausmą patirtų kuo daugiau žmonių, kad būtų galima pasidalinti naujai gautomis žiniomis ir patyrimu. 1997 metais paskutinį rugpjūčio savaitgalį susibūrė pirmoji LIPD vasaros stovykla Paberžėje. Jos metu visi dalyvavusieji gilino Individualiosios psichologijos

žinias, mokėsi darnesnio bendravimo ir lygiavertiškumo. Dalyvavo 30 draugijos narių su šeimomis. Dabar jau tradicija tapusioje stovykloje kasmet dalyvauja daugiau nei 100 žmonių. Šių stovyklų dėka adlerietiška mintis sklaidžiama ne tik tarp profesionalių psichologų, bet yra pasiekama kiekvienam, kuris neabejingas geresnei savo ir savo vaikų ateičiai. Stovykla – nauja adlerietiškos bendruomenės pakopa. (Lentelėje atsispindi dalyvavusiųjų Vasaros stovyklose skaičius).

2 lentelė. LIPD vasaros stovyklos dalyviai

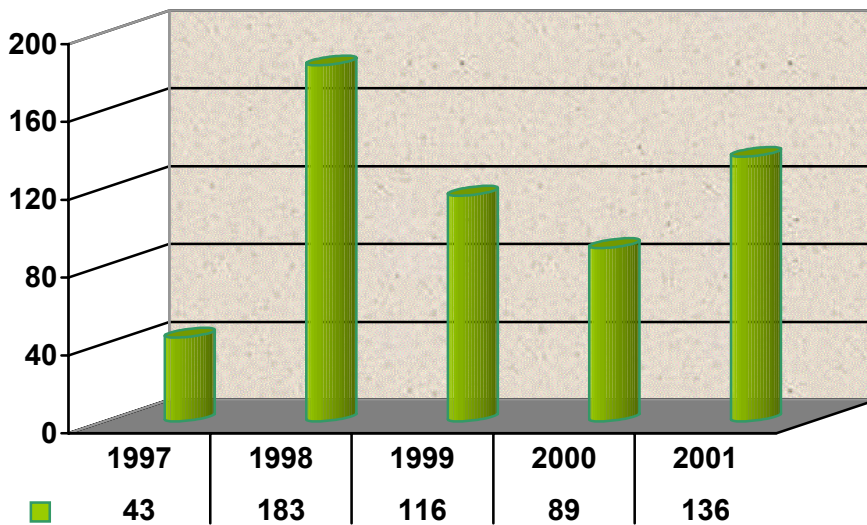
1998 metais Vilniuje vykusiame ICASSI turėjo galimybę dalyvauti beveik 40 Lietuvos profesionalų. Jų dalyvavimą materialiai parėmė Didžiosios Britanijos verslininkas John Sharp. Šis žmogus – tai stebuklas, kuriam dėkingi ir jį mini žmonės, dalyvavę nepakartojamame jausmų ir minčių renginyje.

Šios vasaros stovyklos metu psichologės Erikos Beržinienės iniciatyva užsimezgė bendradarbiavimas su Atlantos (JAV) universiteto profesoriumi Ed.D. Roy Kern ir IP konsultantu iš Pietų Karolinos Ph.D. Frank Walton. Šių energingų, įkvepiančių ir padrašinančių profesionalų bei p. John Sharp dėka 1999–2000 metais buvo vykdomas projektas: mokomi trijų Baltijos šalių – Estijos, Latvijos ir Lietuvos – psichologai, mokytojai ir tėvai. Seminarus ir pratybas vedė, paskaitas skaitė IP specialistai iš JAV ir LIP draugijos narės Erika Beržinienė, Virginija Dapkevičienė, Lilija Lasauskienė ir Eglė Zubienė. Šiuo metu tęsiasi bendradarbiavimas su Rygos ir Talino psichologais: keičiamasi žiniomis ir patyrimu.

LIPD prezidentė Edita Briedienė, gavusi šveicarių kolegijų Nani Wirth, Erika Echle pagalbą, stažavosi Ciuricho A. Adlerio institute. Jos patyrimas, kitų šalių kolegų patarimai ir padrašinimas, Lietuvos bendraminčių palaikymas nulėmė profesionalios visuomeninės mokslo institucijos Lietuvoje – Individualiosios psichologijos instituto – kūrimą.

1999–2000 metų laikotarpis labai turtingas įvairių adlerietiškos bendruomenės įvykių: kiekvienais metais grupė Lietuvos psichologų stažavosi užsienyje, vedė mokymus, pratybas, seminarus įvairiausioms profesinėms ir socialinėms grupėms – mokytojams, gydytojams, psichologams, tėvams, paaugliams, vaikams Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse. (Lentelėje surašyti skaičiai, kurie rodo, kiek pažymėjimų apie dalyvavimą LIPD renginiuose yra išduota kiekvienais metais nuo draugijos įkūrimo).

3 lentelė. Pažymėjimų apie dalyvavimą LIPD renginiuose skaičius kasmet

Draugijos nariai žymiai užtelego ir ėmė nebetilpti “senuosiuose marškinėliuose”. Nuoseklių IP žinių, patyrimo poreikis išaugo, todėl buvo nuspręsta organizuoti profesionaliai paruoštų IP konsultantų mokymą. 2000 metų vasario mėnesį buvo įsteigta Viešoji įstaiga “Individualiosios psichologijos institutas”. Jos steigėjos – aktyvios LIPD narės: R. Barkauskienė, E. Beržinienė, R. Bieliauskaitė, E. Briedienė, L. Lasauskienė, V. Satkūnienė ir E. Zubienė. Instituto veiklos tikslas – skleisti ir gilinti IP žinias. Siekdamas šio tikslo Institutas organizuoja IP mokymą psichologams (kvalifikacijai kelti), švietimo, socialinės apsaugos ir medicinos bei kitų sričių specialistams, tėvams, šeimoms, sutuoktiniams; užsiima IP literatūros leidyba, vertimu ir platinimu; bendradarbiauja su įvairiomis institucijomis ir visuomeninėmis organizacijomis, dirbančiomis socialinės apsaugos, švietimo ir medicinos srityse, su kitų šalių tarptautinėmis organizacijomis, dirbančiomis IP srityje. Šiuo metu Institute mokosi 36 žmonės. Mokslas vyksta keturis kartus per metus “prailgintais” savaitgaliais (nuo ketvirtadienio iki sekmadienio). Studentai yra įvairių profesijų – psichologai, mokytojai, medicinos slaugytojos, socialiniai darbuotojai ir kt. – žmonės, kurie turi galimybę savo tiesioginiame darbe pritaikyti IP žinias ir gautus įgūdžius. Instituto steigėjos kartu yra ir jo dėstytojos. Tačiau Instituto darbe dalyvauja ir dėstytojai iš užsienio: sesijas vedė IP konsultantas iš Šveicarijos Samuel Schurer, vokiečių psichologas-psichoterapeutas Gerhard Baumer, psichoterapeutė-psichoanalitikė Med. dr. Traude Crins iš Brėmeno, Vokietijos Individualiosios psichologijos draugijos mokantysis analitikas Dr. Rainer Schmidt, IP konsultantai B. Husmann ir B. Schaeppers. Šiuo metu E. Briedienė, kuri yra Instituto Mokymo programų direktorė, veda derybas su Vokietijos, Šveicarijos ir kitų šalių profesionalais dėl bendradarbiavimo galimybių. Institute yra sukurta “Mokytojų programa”, kuri skirta profesionalų, dėstančių Institute, profesiniam ir asmeniniam augimui. Psichoanalitikė iš Vokietijos Dr. Monika Bulitta veda grupinę terapiją. Yra numatytos išsamios teorinės studijos, asmeninė terapija ir supervizijos, kurias ves Vokietijos IPD mokantieji psichoanalitikai. Ši draugija ištiesė pagalbos ranką: bendros veiklos koordinatore paskirta psichologė-psichoterapeutė Thea Ahrens. Bendradarbiavimas tapo labiau suderintas ir žymiai spartesnis.

2001 metų vasario mėnesį Instituto steigėjų ir profesoriaus Roy Kern iš JAV iniciatyva buvo sukviestas Instituto Patarejų (t.y. visuomeninių Instituto pagalbininkų – žymių mokslininkų, verslininkų, kūrėjų) susirinkimas, kurio tikslas – ieškoti naujų galimybių gerinti ir plėsti Instituto veiklą.

Šiuo metu Instituto direktorė yra buvusi jo studentė psichologė Silva Markuckienė. Kitos Instituto studentės – psichologės Rūtos Gaubienės indėlis buvo įvertintas – ICASSI taryba skyrė jai

stipendiją ir ji važiuos į tarptautinę stovyklą, kuri 2002 metais organizuojama Potsdame, Vokietijoje. Mes džiaugiamės Draugijos narių ir Instituto studentų pasiekimais ir laimėjimais.

IP institutas – vienintelė mokymo institucija Lietuvoje, kur suaugę įvairių profesijų žmonės gali nuosekliai studijuoti ir gilinti IP žinias. Studentų profesijų ir geografijos įvairovė rodo, jog Instituto įkūrimo idėja ir laikas atitinka jaunos demokratinės valstybės poreikius. Individualiosios psichologijos institutas – naujas etapas adlerietiškos bendruomenės vystymesi.

Mielai sutikus autoriams, yra išverstos Frank X Walton knygos “Kaip susidraugauti su vaikais”, “Kaip užsitarnauti paauglių pasitikėjimą namuose ir mokykloje?”, Evos Dreikurs Ferguson “Įvadas į A. Adlerio psichologiją”. Ruošiama spaudai Rudolfo Dreikurso knyga “Laimingi vaikai”, Oscar Christensen “Šeimos konsultavimas”.

Šaltą 2001 metų sausio mėnesį išleistas pirmasis Lietuvos Individualiosios psichologijos draugijos laikraščio numeris sušildė draugijos narių, instituto studentų širdis ir sielas. Lilijos Lasauskienės, vienos aktyviausių draugijos narių, uždeganti iniciatyva, gilus bendrumo jausmas įkvėpė jos sūnus Domą ir Joną. Jie tapo nuolatiniai mamos talkininkai leidžiant šį draugijos leidinį. Laikraštis – informacijos ir žinių šaltinis, pasiekia kiekvieną draugijos narį kartą per du mėnesius. Žavu, kad vaikai ir jaunuoliai geranoriškai bendradarbiauja su suaugusiais ne tik vasaros stovyklų metu, bet ir eilinę darbo dieną!

2001 metų kovo mėnesį tradicinėje pavasarinėje LIPD konferencijoje dalyvavo Vo-kietijos Individualiosios psichologijos administratorius, Tarptautinės IP draugijos sekretorius Horst Groener. Jis domėjosi LIPD, IPI veikla. Svečio nuomone, Lietuvos IP draugija atitinka Tarptautinės IP draugijos reikalavimus. Jis pasiūlė įsijungti į pasaulinį IP judėjimą. Lietuvos adlerietiška veikla įgijo pasaulinį pripažinimą, nes IPI ruošiami IP konsultantai, LIPD aktyvių narių skaičius artėja prie 200, organizuojamos kasmetinės LIPD vasaros stovyklos, bendradarbiaujama su Baltijos šalių profesionalais, mokytojais iš kitų pasaulio šalių. Mes esame pakviesti į Tarptautinės Individualiosios psichologijos draugijos konferenciją, kuri vyks š.m. rugpjūčio mėnesį Miunchene, Vokietijoje. Šio renginio metu bus svarstomas LIPD priėmimo į TIPD klausimas. (Džiaugiuosi, kad mūsų pastangos ir indėlis yra įvertinti, ir mes, Lietuvos Individualiosios psichologijos draugija, esame priimti į the International Association of Individual Psychology).

Taigi, noriu trumpai priminti adlerietiškos minties augimo istoriją Lietuvoje 1990-2002 metais. Ją atspindi ši lentelė.

Mes, Lietuvos adleriečių bendruomenė, esame. Esame, kad prisidėtume prie demokratinės valstybės gerovės kūrimo.

Ši istorija atspindi adlerietiško judėjimo vystymąsi Lietuvoje, tačiau neparodo sunkumų ir problemų, kurios iškilo kiekviename jo etape. O jų yra. Šiuo metu ir Draugija, ir Institutas yra oficialiai ir realiai registruoti privačiuose butuose. Kol kas nėra galimybių turėti nors ir mažas, bet atskiras patalpas, kurios veiktų kaip šių organizacijų ofisas ar kontora. Tai yra būtina, nes organizacijos plečiasi, daugėja darbų ir užduočių, o derinti visuomeninius ir privačius interesus darosi vis sunkiau. Kyla nesutarimai kolegų tarpe, nepasitenkinimas šeimose, nes, pavyzdžiui, privačios ryšio priemonės yra nuolat naudojamos bendruomenės interesams; yra sukaupta jau nemažai literatūros, bet nėra galimybių surinkti knygas vienoje vietoje, kad jos būtų bet kada prieinamos kiekvienam norinčiam; visa organizacijų dokumentacija yra “išsibarsčiusi” per visą Lietuvą; nėra net elementarios organizacinės technikos ir pan.

Antra, nemažesnė problema, apie kurią noriu pasakyti, yra literatūra. Daugelio kilnių žmonių dovanotos knygos yra neįkainuojama parama mums. Esame surinkę visų Draugijos narių turimų adlerietiškų knygų sąrašą ir žinome, kad Lietuvoje yra nemaža Individualiosios psichologijos leidinių biblioteka! Vis gi, tik nedaug žmonių skaito užsienio kalba, todėl knygų vertimą laikome vienu pagrindinių mūsų tikslų. Šio laikotarpio finansinė situacija neleidžia mums įsigyti autorinių vertimo teisių.

Mano galva, tai yra pagrindinės iš daugelio problemų, su kuriomis mes susiduriame. Tai, kad jos yra, tik dar kartą patvirtina, kad mes esame, kad mes dirbame, kad mes judame į priekį. Turime viltį, tikėjimą tuo, ką darome, daug energijos ir entuziazmo. Džiaugiamės, kad pasėta Individualiosios psichologijos sėkla Lietuvoje sudygo, auga ir krauna pumpurus.